

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Návrh nařízení Rady o dočasném pozastavení všeobecných cel společného celního sazebníku pro dovoz určitých průmyslových výrobků na Kanárské ostrovy

[COM(2021) 392 final – 2021/0209 (CNS)]

(2022/C 105/16)

Zpravodaj: **Tymoteusz Adam ZYCH**

Žádost o vypracování stanoviska	Rada, 15. 9. 2021
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato v sekci	21. 9. 2021
Přijato na plenárním zasedání	20. 10. 2021
Plenární zasedání č.	564
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	101/0/2

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV podporuje návrh Evropské komise vzhledem k jeho vysokému socioekonomickému významu pro daný region a k tomu, že EU je oprávněna tento návrh přijmout, poněvadž má pravomocí v oblasti regulace cel.

1.2. Kromě kategorií výrobků, na něž se již vztahuje nařízení Rady (EU) č. 1386/2011⁽¹⁾, byl návrh rozšířen o sedm nových kategorií výrobků kódů KN 3903 19, 5603 94, 5604 10, 7326 90, 7607 20, 8441 40 a 8479 90 (stroje pro průmyslové účely a suroviny).

1.3. Zachování pozastavení cel pro dovoz průmyslových výrobků a rovněž rozšíření kategorií výrobků, na něž se vztahuje, je pro hospodářství Kanárských ostrovů, které bylo v souvislosti s pandemií COVID-19 v porovnání s jinými regiony Unie zvláště zasaženo – zejména z hlediska výše HDP –, považováno za prospěšné řešení.

1.4. Uložení kontrol konečného užití v souladu s ustanoveními celního kodexu Unie a jeho prováděcími předpisy je v této souvislosti ustáleným postupem a nevytváří pro regionální a místní orgány a hospodářské subjekty významnou dodatečnou administrativní zátěž.

1.5. EHSV zdůrazňuje, že jak zavedení nových, tak další využívání již existujících právních řešení na podporu nejvzdálenějších regionů má zásadní význam pro jejich hospodářský růst, zajišťování rovnováhy na vnitřním trhu a vytváření pracovních míst v místním odvětví.

1.6. EHSV se domnívá, že v zájmu toho, aby se hospodářským subjektům umožnilo rozhodovat o dlouhodobých investicích, je třeba navrhované pozastavení zavést na dobu více let.

2. Úvod

2.1. Kanárské ostrovy, jež jsou autonomní oblastí Španělska, mají celkovou rozlohu 7 446,95 km² a jsou souostrovím v Atlantském oceánu tvořeným 13 ostrovy a vzdáleným přibližně 1 000 km od pobřeží Iberského poloostrova. Jsou jedním z okrajových regionů Evropské unie, který patří mezi ty nejvzdálenější a spolu se souostrovími Ostrovy Selvagens (Divoké ostrovy), Kapverdskými ostrovy, Madeirou a Azorskými ostrovy tvoří geografickou oblast Makaronésie.

⁽¹⁾ Nařízení Rady (EU) č. 1386/2011 ze dne 19. prosince 2011 o dočasném pozastavení všeobecných cel společného celního sazebníku pro dovoz určitých průmyslových výrobků na Kanárské ostrovy (Úř. věst. L 345, 29.12.2011, s. 1).

2.2. V současné době zde žije 2 175 952 obyvatel. Dvěma nejlidnatějšími ostrovy jsou Tenerife (904 713) a Gran Canaria (846 717), na nichž žije více než 80 % celkové populace. Tak vysoká koncentrace obyvatel pouze na dvou ze třinácti ostrovů je příčinou části socioekonomických problémů tohoto regionu, včetně vysoké míry emigrace.

3. Cíl návrhu Komise

3.1. EHSV upozorňuje, že na základě článku 349 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) jsou v nařízení (EU) č. 1386/2011 stanovena zvláštní celní opatření pro Kanárské ostrovy jakožto jeden z nejvzdálenějších regionů Evropské unie, tedy dočasné pozastavení všeobecných cel společného celního sazebníku pro dovoz určitých průmyslových výrobků.

3.2. Platnost opatření stanovených v nařízení (EU) č. 1386/2011, jejichž cílem bylo posílit konkurenceschopnost místních hospodářských subjektů, a zajistit tak na těchto ostrovech stabilnější pracovní místa, končí dne 31. prosince 2021. V dubnu 2021 požádala španělská vláda o prodloužení platnosti pozastavení všeobecných cel společného celního sazebníku pro řadu výrobků. V souladu s touto žádostí souvisejí omezení, s kterými se region potýká a jež jsou strukturální a neměnná, nadále s izolací, malou velikostí trhu a jeho roztržitostí. Tyto ostrovy rovněž nejsou schopny těžit z evropské integrace ve stejném rozsahu jako regiony na pevnině. Cílem režimu pozastavení, jehož se návrh týká, je snížit tato omezení na trhu Kanárských ostrovů. Španělská vláda kromě toho v souvislosti s hospodářskou krizí vyvolanou pandemií COVID-19 požádala o pozastavení cel společného celního sazebníku pro sedm nových kategorií výrobků.

3.3. Cílem návrhu Komise je podpořit nejvzdálenější region Španělska v tom, aby využíval své bohatství a na základě toho mohl dosáhnout hospodářského růstu a vytvářet pracovní místa v místním odvětví. Návrh doplňuje Program speciálně zaměřený na odlehlost a ostrovní charakter (POSEI), který se týká podpory primárního sektoru a produkce surovin, a rovněž doplňuje Evropský námořní a rybářský fond (ENRF) a financování zvláštního dodatečného přídeľu z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR).

3.4. Návrh Komise je v souladu s politikami Unie, zejména pokud jde o celkovou politiku pro nejvzdálenější regiony a politiku v oblasti mezinárodního obchodu, hospodářské soutěže, životního prostředí, podniků, rozvoje a vnějších vztahů.

3.5. Předmětný návrh umožní hospodářským subjektům v období od 1. ledna 2022 do 31. prosince 2031 bezcelně dovážet konkrétní suroviny, díly, součásti a investiční majetek díky dočasnému pozastavení celních sazeb.

4. Obecné připomínky

4.1. EHSV vítá navrhovanou změnu platného nařízení Rady a konstatuje, že konkrétní opatření, která jsou v něm stanovena, mohou být přijata, aniž by byla ohrožena integrita a soudržnost právního řádu Unie, včetně vnitřního trhu a společných politik. EHSV se domnívá, že tato změna přispěje ke zlepšení rovnováhy na vnitřním trhu.

4.2. EHSV již několikrát poukázal na to, že situace ostrovních regionů je mnohem obtížnější než ve zbývajících oblastech EU, zejména na pevnině. Jsou závažně a trvale znevýhodněny geografickými, demografickými a přírodními podmínkami, jako jsou například odlehlost od pevniny, omezená rozloha půdy, závislost na námořní a letecké dopravě a s tím spojené vyšší náklady, pokles počtu obyvatel a obtížná situace na trhu práce, koncentrace výroby v malých podnicích a mikropodnicích, jež jsou méně odolné vůči dynamice hospodářských změn než větší podniky, omezené možnosti využívání výhod jednotného evropského trhu a konkurenčních hospodářských vztahů.

4.3. Omezené možnosti přepravy a zvýšené náklady na distribuci zboží jsou příčinou toho, že hospodářské subjekty mají vyšší náklady na zhotovení daného výrobku, než jaké by měly, pokud by svoji hospodářskou činnost prováděly v pevninské části EU, což přímo vede ke snížení konkurenceschopnosti. Místní hospodářské subjekty kvůli tomu obtížně hledají zákazníky za hranicemi a průmysl musí soustředovat výrobu na místní trh. EHSV se domnívá, že celní politika Unie by měla tuto obtížnou hospodářskou situaci ostrovních regionů zohlednit a přijmout vhodná opatření k vyrovnání jejich šancí a konkurenceschopnosti oproti evropským oblastem nacházejícím se v pevninské části.

4.4. EHSV poukazuje na to, že klíčovým faktorem hospodářské stabilizace mnoha ostrovních regionů je cestovní ruch, který je hlavním zdrojem hospodářství i v případě Kanárských ostrovů. V roce 2018 činil podíl příchozího cestovního ruchu na HDP Kanárských ostrovů 28 % a vykazoval vzestupný trend. V roce 2017 se počet turistů přijíždějících na Kanárské ostrovy velmi blížil k hranici 16 milionů a byl přibližně o jeden milion vyšší než v roce 2016. V roce 2019 pak na Kanárské ostrovy přicestovalo 15,11 milionu osob.

4.5. Ačkoli rozvoj cestovního ruchu přispěl k hospodářskému růstu, je třeba mít na paměti i negativní dopady situace, kdy je hospodářství založeno na tomto odvětví, které se projeví v souvislosti s vypuknutím pandemie COVID-19. Podle údajů, které zveřejnil španělský statistický úřad, se počet zahraničních turistů na Kanárských ostrovech v roce 2020, kdy na souostroví přijelo pouze 3,78 milionu osob, snížil o více než 70 %. Stejně vysoký procentní pokles vykazují i příjmy tohoto regionu, jenž v loňském roce z cestovního ruchu utržil asi 4 miliardy EUR. Největší pokles byl zaznamenán na ostrově Lanzarote (73,7 %), nejmenší na Tenerife (66,4 %). Omezení turistické aktivity na Kanárských ostrovech v roce 2020 vedlo k odhadovanému poklesu HDP přibližně o 20 %. Ve srovnání s rokem 2019 došlo rovněž k poklesu stavební a průmyslové činnosti odhadem o 13 %. Je nutné zdůraznit, že dopad celosvětové zdravotní krize má dlouhodobé následky – očekává se, že cestovní ruch v Evropě zůstane pod úrovní z roku 2019 až do roku 2023 ^(?).

4.6. V důsledku krize způsobené pandemií COVID-19 se na Kanárských ostrovech značně zvýšila i míra nezaměstnanosti. V prvním čtvrtletí roku 2020 činila 18,89 %, v průběhu roku se pak zvýšila až na 25,42 %, což je výrazně nad průměrem Španělska ve výši 15,5 % a průměrem Unie ve výši 7,1 % (Eurostat, 2021).

4.7. EHSV se domnívá, že tento návrh je v souladu s politikou Unie, k jejímž hlavním cílům patří územní, hospodářská a sociální soudržnost a jež pomocí vhodně prováděné hospodářské politiky usiluje o posílení EU tak, aby nejvzdálenější regiony měly rovné příležitosti pro rozvoj a přístup k lepším životním podmínkám. Ostrovní regiony totiž byly v souladu s článkem 174 SFEU uznány za znevýhodněné regiony, které vyžadují zvláštní pozornost.

4.8. EHSV rovněž poukazuje na to, že nárůst cen energií za poslední dva roky a jeho vliv na celosvětové náklady na dopravu nepochybně přispěly k většímu poklesu konkurenceschopnosti průmyslu na ostrovech. Výhody pozastavení všeobecných cel, které bylo zavedeno v roce 1991, jsou navíc méně účinné. V důsledku toho došlo ke snížení konkurenceschopnosti místního průmyslu oproti jeho konkurentům ve Španělsku a ve zbývajících částech EU ležících na pevnině. EHSV se s ohledem na specifické geografické a hospodářské rysy Kanárských ostrovů domnívá, že by měla být podpořena opatření zaměřená na zmírnění negativních dopadů jejich podmínek.

4.9. EHSV konstatuje, že navrhované řešení může významně přispět k zachování hospodářské stability této části Evropské unie a že jeho zrušení by na trhu vyvolalo inflační účinek, což by v dlouhodobém horizontu ohrozilo již tak slabou průmyslovou základnu na ostrovech a prohloubilo by to rozdíly v porovnání s ostatními regiony EU.

4.10. EHSV má za to, že je třeba podpořit i opakovaně uplatňované řešení, tj. aby využití celních opatření bylo podmíněno konečným užitím výrobků a aby z nich tudíž profitovaly pouze hospodářské subjekty nacházející se na Kanárských ostrovech.

4.11. EHSV však upozorňuje na možné potíže s hospodářským obratem Kanárských ostrovů (nebo dokonce obecněji v celé EU) v souvislosti s tím, že nebyl náležitě definován výraz „odklon obchodu“ použitý v čl. 4 odst. 1 projednávaného právního předpisu. Vyskytne-li se tzv. „odklon obchodu“, je Komise oprávněna dočasně zrušit pozastavení všeobecných cel, což bude mít řadu hospodářských důsledků pro tento region a místní hospodářské subjekty. EHSV by rád upozornil, že je nutné tento výraz přesně definovat z hlediska kvality i kvantity.

V Bruselu dne 20. října 2021.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

^(?) <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/126/tourism>.